

BÅTAR OCH BÅTBYGGE

Båtar har överallt i Övre Norrland såväl vid kuster som vid sjöar och älvar spelat en viktig roll i det dagliga livet. De har använts i de olika formerna av fiske, för samfärdsel och transporter isynnerhet i väglösa bygder. Under ett par somrar har uppgifter om båtar och båtbygge i äldre tid insamlats i Norr- och Västerbotten. Resultatet håller nu på att bearbetas. För att få de insamlade uppgifterna kompletterade, får FFÖN på nytt vädja till sina medarbetare om hjälp med de frågor som här nedan följer. Som vanligt anhålles om att i svaret anges till vilken socken och by uppgifterna hänför sig. Uppgifter om sagesmännens födelseår och födelseort är även viktiga. Svaret postas inneslutet i bifogade frankerade kuvert.

Umeå i april 1961.

1. BÅTBESTÅND. BÅTARNAS ANVÄNDNING.

Antalet båtar på en enskild gård kunde tidigare vara ganska stort därför att de skulle användas för en rad olika ändamål, som vart och ett krävde en båt av speciell form. Tänk på en viss gård i Er trakt (eller flera gårdar!) vid någon viss tidpunkt (1890, 1900, 1914, 1920, 1935 eller 1945) och beskriv de båtar, som då tillhörde gården! Tala om vad varje båt kallades, hur stor den var, vartill den användes (fiske - vilken sort? - transport, flottning, säljakt, kyrk- eller handelsfärder), vem som hade byggt den! Fanns (när det gäller kustfiske) särskilda fiskelägen? Var låg dessa i förhållande till hembyn? Används de fortfarande? Om ej - när upphörde de att användas? Om båtar användes för samfärdseln - vilka leder följde man och hur långt fram i tiden trafikerades dessa?

2. BÅTARNAS FRAMDRIVNING.

Före båtmotorernas tid använde man sig av stakning, rodd eller segling för att driva fram båten. Vilka metoder användes i Er trakt? Användes roder eller styråra för att styra båten? Om man seglade - beskriv riggen och seglets form! När ungefär började båtmotorer förekomma? Av vilken typ och vilket fabrikat var de första motorerna?

3. BÅTAR SOM ANVÄNDES GEMENSAMT.

För vissa ändamål förekom det att flera gårdar tillsammans ägde en eller flera båtar. Förekom detta också i Er hemtrakt och vartill användes i så fall båten (för kyrkfärd, transport av kreatur, gemensamt fiske)? Ägdes i flottningsarbetet båtarna av flottningsföreningen eller av flottarna?

vänd!

4. BÅTBYGGARE.

Vilka båtbyggare känner Ni till från Er hemtrakt? När var de verksamma? Bedrev de båtbyggeriet som yrke eller bisyssla? Hur många båtar tillverkade de om året? Över hur stort område (ungefär) sålde de båtarna?

5. BÅTTERMER.

Används i Er trakt följande ord för att beteckna någon del eller detalj i en båt och vad betyder i så fall ordet (illustrera gärna med en teckning eller foto): sud, vis, stam, knaft, drag, skott, bord, rast, fårj, vinning?

6. ANDRA FARKOSTER ÄN "BYGGDA" BÅTAR.

För särskilda ändamål nyttjades ibland enklare farkoster - urholkade trädstammar eller flottor. Känner Ni till detta från Er trakt och i vilka sammanhang användes sådana primitiva farkoster? Har Ni hört talas om att man i Er bygd för länge sedan använt sydda båtar? Har Ni i så fall sett eller hört tal om lämningar efter dylika?